

[Lytt](#)

Hvordan forstår vi begrepet universell utforming?

Last ned side (PDF)

Legg til i mine artikler

Av: VUU | Opprettet: 30 august 2013 | Sist endret: 12 september 2017

Universell utforming kan forstås på ulikt vis. Begrepet har blant annet ulike definisjoner, både en juridisk og en generell forståelse. Og hva vil det si å at universell utforming er en strategi i høyere utdanning?

Begrepet universell utforming oppstod i USA, og ble først formulert av arkitekten Ron Mace. Begrepet ble oversatt og brukt første gang i Norge i 1997, og har etter dette opptrekk i ulike språkdrakter med ulikt innhold. Dette kan by på misforståelser om hva som er riktig forståelse i en gitt situasjon. Når skal et lærested følge den juridiske definisjonen som finnes i lovverket, og når skal en mer generell forståelse legges til grunn? Her er det behov for å rydde i begreper og tanker!

Juridisk forståelse av universell utforming

Etter en lang og omfattende offentlig ordveksling ble diskriminerings- og tilgjengelighetsloven vedtatt i 2008, og gjort gyldig fra 1.1.2009. Loven har en presis og avgrenset definisjon av begrepet universell utforming, noe som har vært nødvendig for å kunne håndheve brudd på plikten til universell utforming.

Faglig og generell forståelse av universell utforming

Norge har nylig ratifisert "Fn-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne". Konvensjonen skal bidra til å hindre diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne, og ved å ratifisere konvensjonen har Norge påtatt seg en folkerettslig forpliktelse til å etterleve konvensjonens bestemmelser. Universell utforming som er definert i konvensjonens artikkel 2:

Med "universell utforming" menes: utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. "Universell utforming" skal ikke utelukke hjelpemidler for bestemte grupper av mennesker med nedsatt funksjonsevne når det er behov for det.

Definisjoner

I Norge opererer vi med to ulike definisjoner av universell utforming. Vi har en juridisk definisjon som følger bestemmelsene i Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, og så har vi i tillegg den definisjonen som følger FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Den lyder slik:

Med **universell utforming** menes: utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. Universell utforming skal ikke utelukke hjelpemidler for bestemte grupper av mennesker med nedsatt funksjonsevne når det er behov for det.

Universell utforming må skilles fra begrepet "tilgjengelighet". Tilgjengelighet knyttes gjerne til utforming for en gruppe, og man kan ofte høre at et bygg er tilgjengelig for rullestolsbrukere. Samtidig kan løsningen være dårlig for andre, som for eksempel syns- eller hørselshemmede, og da kan vi slett ikke snakke om universell utforming. Isteden kan vi si at universell utforming omhandler å utforme løsninger

som ikke bare er "bra for alle" men faktisk "bedre for alle".

Universell utforming av høyere utdanning

Redaktør: Universell* v/Kjetil Knarlag NTNU
Tlf.: +47 73 55 06 80, Mobil: +47 977 100 21
Kontakt Universell*: kontakt@universell.no

[Logg inn](#)

CMS : Webdesign : Bennett